

الحلل في شرح آيات الجمل

www.kotobarabia.com

ابن السيد البطليوسي

الحلل

في شرح أبيات الجمل

لابن السيد البطلِّيوسِي (ت ٥٢١هـ)

قرأه وعلق عليه
الدكتور/ يحيى مراد

طبقا لقوانين الملكية الفكرية

جميع حقوق النشر و التوزيع الالكتروني
لهذا المصنف محفوظة لكتب عربية. يحظر
نقل أو إعادة نسخ أو إعادة بيع أى جزء من
هذا المصنف و بثه الكترونيا (عبر الانترنت أو
للمكتبات الالكترونية أو الأقراص المدمجة أو أى
وسيلة أخرى) دون الحصول على إذن كتابي من
كتب عربية. حقوق الطبع الورقى محفوظة
للمؤلف أو ناشره طبقا للتعاقدات السارية.

فهرس

الموضوعات

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
المقدمة

التعريف بالمؤلف

اسمه ونسبه:

()

() :

:

() :

:

()

ولادته:

()

:

()

- /

/ : / () ()

. / () ()

. / () / ()

. / / () ()

. / / () ()

. / / () ()

-) : : -
() (...

) : :

() ()

() أسرتہ:

()

()

() () ()

. / ()
. / ()
. / ()
. / ()
. / ()
. / ()
. / ()
. / ()

()

نشأة ابن السيد وحياته:

() ()

المرحلة الأولى:

()

()

()

()

() ()

()

.

()

()

.

:

-

()

()

.

()

- ()

. ()

. ()

/ ()

. : ()

. / ()

: : - . ()

. / ()

: ()

:

()

:

:

:

:

:

...

:

()

()

:

()

.()

:

-

/ ()

. / ()

. - / ()

. / / ()

.

-

.

-

()

.

()

-

.

-

-

()

()

:

. / ()

. / ()

. ()

. - / ()

()
:
... () :
:
:

()
() ()
() ()

()
()
()
()
()
()

.

)

.()(
)

.()(
)

) - .()(
)

.()(
)

.()(
)

.

:

. / ()
. / ()
. / ()
. / ()
. / ()
. / ()

()

:

()

)

()

()

)

المرحلة الثانية:

(-)

()

)

:

- - -

. / ()

. ()

. / ()

. / ()

. / ()

()

()

() ()

()

) ()

() (

()

وفاته:

:

:

:

()

/ / ()

. / ()

. - / - ()

. - / ()

()

()

()

()

()

()

ثقافته وشيوخه:

()
()

()

()

	=
	()
.	()
/	()
.	()
/	()
.	()
/	()
.	()
.	()
.	()
.	()
.	()

()

.

.

.

:

-

()

()

.

-

()

/ / / ()

()

()

()

.

-

()

()

.

()

تلاميذه:

.

.

.

:

-

()

.

()

.

()

.

/

()

.

()

.

:

.()

-

:

.()

-

:

)

- /

-

.(

:

-

:

)

.(- /

:

)
.(/
.(- /)
)
- /)
)
)
)
)
.(- /)

-
- /
-
-
.(- /
-
.
-
.(/
-
.(/
-
.(- /
-

مكانته الفكرية:

-
-
):
):
()

()

.() (

.() :

.

:

:

:

:

:

:

:

:

:

.

.

)

. (

)

.() (

:

:

:

:

. /

()

()

.

()

: : :
:)
) ()

()
)
()
()

) : ()
: : : :)
: : : :
(: : : :)

.	()	()
.		()
.		()
.	()	()
.		()
.		()

...

.

() () ()
() () ()
() () ()
() () ()
() () ()

() ()

() ()

() ()

() () () () () ()
() () () () () ()
() () () () () ()
() () () () () ()
() () () () () ()

() ()

()

()

- - : ()

:

:

:

:

:

() ()

)

()

()

· / ()

· ()

· ()

آثاره:

:

(أ) آثاره المطبوعة:

١- الاسم والمسمى:

٢- الاقتضاب في شرح أدب الكتاب:

()

()

٣- الانتصار ممن عدل عن الاستبصار:

()

:

()

)

()

.(

)

()

()

()

()

()

()

()
- ()
() :

() : ()

()

٤- الحدائق في المطالب العالية الفلسفية العويصة:

- :
()

٦- الحلل في إصلاح الخلل من كتاب الجمل:

- :
-

()

() ()

() ()

() - ()

()

()

٧-رسالة كتب بها قبر النبي وبعث معها بشعر إلى مكة:

)

()

- ()

-

()

٨-شرح سقط الزند:

()

:

-

:

()

()

٩-شرح المختار من لزوميات أبي العلاء:

()

()

- / ()

/ ()

- () ()

١٠- الفرق بين الأحرف الخمسة:

١١- المسائل والأجوبة:

() ()

(ب) آثاره المخطوطة:

١- أرجوزة في السماجلة:

٢- حكاية:

٣- وباسم: (الحلل في شرح أبيات الجمل):

/

/ / / /

/ / / /

/ () ()

٤- طرر على الكامل للمبرد:

/ -

()

:
) :

()

.(

٥- المسائل:

-

/

/

(ج) آثاره المفقودة:

١- أبيات المعاني:

/

/

/

/

.

/

/

()

()

/

()

٢- إثبات النبوات:

٣- الأنساب:

/

٤- التذكرة الأدبية:

/

٥- جزء فيه علل الحديث:

٦- الدوائر:

)

()

)

:

()

٧- شرح أبيات المعاني:

/

٨- شرح إصلاح المنطق:

()

()

()

()

٩- شرح الجمل في النحو:

/

- /

()

()

١٠- شرح ديوان المتنبي:

) : /

.(

:

/

/

/

/

. /

١١- شرح فصيح ثعلب:

/

/ :

- /

١٢- فهرسة ابن السيد:

. /

١٣- قصيدة في رثاء ديك:

١٤- القراءات:

) /

. /

()

()

(
١٥ - المقتبس في شرح موطأ مالك بن أنس:

(/ /
/ /
/ / ()
/ /
شروح أبيات الجُمَل:
" "
()
:
(-) : -
() -
" -
" -
()
() " -

مقدمة الشارح
بسم الله الرحمن الرحيم

:

-

-

-

()

.

:

:

()

:

"

"

.

"

"

:

:

"

()

.

:

:

"

"

.

:

:

"

"

.

:

:

:

:

. [:]

:

()

:

()

:

()

.

:

:

" " :

" "

() :

.

:

:

:

:

:

:

:

.

!

:

:

:

:-

-

()

:

"

":

.

-

/

:

()

" " : " " : " " : " " :

" " : " " : " " :

" " : " " : " " :

⊂ : [:] ⊂

()

⋅ : ⋅ : ⋅ :

⋅ : " " : ⋅ : ⋅ :

⋅ : ⋅ :

⋅ / : ()

" "

" "

:"

:"

" "

:

" "

:

:

:

:

:

:" "

:

:

:

:

!

:

!

:

:

" "

:"

:"

" "

" "

.

:

"

:

.

:

:

:

:

.

.

:

:

:

:

..

:

:

"

"

:

.

"

..

"

:

:

∴

∴

∴

∴

∴

∴

∴

∴

-

∴

∴

∴

" "

" "

∴

∴

" "

" "

" "

" "

" "

" "

" "

" "

()

" "

" "

∴

" "

" "

∴

" "

" "

∴

!

" "

" "

∴

" "

" "

∴

" "

" "

" "

" "

" "

" "

" "

" "

∴

∴

∴

∴

()

:

" " :

" "

:

" " " "

⋮
()

" "

" "

" "

" "

" " " "

" "

" "

" " :

"

" "

" "

" "

"

" " " "

" :

" "

"

" :

⋮

" "

" " : :
 .
 :
 .
 :
 " " : :
 " " : :
 " " : :
 () " "
 . [:] :
 :
 . : : () " "
 : " : :
 -
 : - - :
 " "
 " "
 " "
 () " " " "
 " "
 : ()
 : ()
 : ()

" " : " " : " " " " " "

:" " " " " " " " " "

:" " " " " " " " " "

()

.. " " " " " "

! " " " " " "

:" " " " " " " " " "

.. " " " " " " " " " "

:" " " " " " " " " "

:" " " " " " " " " "

:" " " " " " " " " "

:" " " " " " " " " "

()

" " " " :
.
:
:" " :
" " " :
" :
:
"

:

:

:

()

!

:" " :
" " " " :
" " : " " :
:
:" " "

:

- -

:

: ()

-

. :
:
:
:
:
:

. [:]
:"
:

 :- -
" :
:

.
:
:

-
.
" "
:" "
:
" "

:

:

:

"

"

" "

:

:

.(()

" "

"

"

:

:

:

"

"

"

"

:

[:]

:

"

"

:

:

"

"

"

"

"

"

"

:

-

"

"

:

.

:

:

.

"

"

.

:

:

.

:

:

-

-

:

:

"

"

:

:

.

:

"

"

"

:

:

:

"

"

:

:

:

.

"

"

:

:

.

:

"

"

:

:

:

:

:

:

:

.

. :
" "

:

:

" "

" "

:

"

"

"

"

:

:

:

:

" "

" "

:

.

:

:

.

:

-

:

:

:

.

"

"

:

.

"

"

"

"

.

“ ”

“ ”

：

：

“ ” “ ” “ ” “ ”

：

：

“ ”

：

“ ”

“ ”

：

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

：

：

“ ”

“ ”

：

“ ”

“ ”

：

：

：

：

：

：

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

：

：

：

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

：

“ ”

“ ”

：

“ ”

“ ”

：

“ ”

“ ”

：

：

：

—

：

：

:

:

:

:

:

:

:

:

:

.

:

:

.

:

.

:

:

:

-

:

.

:

:

:

:

:

:

:

.

.

.

:

:

:

.

:

.

١١١

١١٢

١١٣

١١٤

١١٥

١١٦

١١٧

١١٨

١١٩

١٢٠

١٢١

١٢٢

١٢٣

١٢٤

١٢٥

١٢٦

١٢٧

١٢٨

١٢٩

١٣٠

١٣١

١٣٢

١٣٣

١٣٤

١٣٥

١٣٦

١٣٧

١٣٨

١٣٩

١٤٠

١٤١

١٤٢

١٤٣

١٤٤

١٤٥

١٤٦

١٤٧

١٤٨

١٤٩

١٥٠

١٥١

١٥٢

١٥٣

١٥٤

١٥٥

١٥٦

١٥٧

١٥٨

١٥٩

١٦٠

١٦١

١٦٢

١٦٣

١٦٤

١٦٥

١٦٦

١٦٧

١٦٨

١٦٩

١٧٠

١٧١

١٧٢

١٧٣

١٧٤

١٧٥

١٧٦

١٧٧

١٧٨

١٧٩

١٨٠

١٨١

١٨٢

١٨٣

١٨٤

١٨٥

١٨٦

١٨٧

١٨٨

١٨٩

١٩٠

١٩١

١٩٢

١٩٣

١٩٤

١٩٥

١٩٦

١٩٧

١٩٨

١٩٩

٢٠٠

“ ”

“ ”

：

—

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

：

：

：

：

：

—

“ ”

“ ”

“ ”

：

：

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

：

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

—

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

()

“ ”

：

：

：

：

： ()

：“”

：

：“”

：

：“（）”

：

“”

：

：

：

：

：

。

：（）

:

:

:

:

:

" "

.

:

:

:

:

∴

∴

∴

"

"

∴

"

-

∴

∴

"

∴

∴

∴

"

"

∴

"

"

∴

∴

∴

"

"

"

"

∴

∴

∴

"

∴

∴

∴

∴

"

∴

"

"

"

∴

"

"

∴

"

"

∴

" "

" "

" "

" "

" "

-

" "

" "

:

" "

" "

" "

" "

" "

" "

[:]

وَأَمَّا

:

:

:

"

"

" "

" "

:

!

:

" "

" "

" " " "

:

-

:

-

:

:

:

:

.

-

.

:

" "

:

:

:

:

:

.

:

:

"

":

:

:

:

!

:

:

:

:

:

:

:

:" "

·
:" "

:

()

:

:

·
" "
" "

" "
·
" "

:

:

·
" " " "

·
" " " " " "

·
" "

·
" "
" "

()

" "

:

-

:

:

" " " "

" " " " :

" " :

:

:

" " " " " " "

:

:

:

:

" " :

" "

:

" "

" "

" " "

" " " "

:

:

:

.

" "

() " " :

()

:

:" "

.

:

:

:" "

:

.

:

:

()

.

:

:

()

:

-

.

" "

.

:

.

:

:

" "

!!

:

∴ " "

∴ " " ∴ " "

" " ∴ " "

" "

∴ " " ∴ " "

" " " " " " "

" "

" "

∴

" "

∴ " "

" " " " "

∴ " " " " ∴

∴ " " " " ∴

∴ " " " " ∴

∴ -

∴ " " " " ∴ [:]

∴ ∴

∴

-

. :

:" "

: :

:

.

:" "

.

:

:

:

.

:

:

:"

:"

:

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

:

-

" " :

" " :

-

" " :

" " :

:

" :

"

:

" :

:

:

" :

:

-

:

:

" "

" "

:

" "

.. " "

:

" "

:" "

:

:

:

.(

)

:

:

" "

:

:" "

:

العائلة

- -

:

!

:"

:"

-

الله
هو
الغنى

:

:

"

:"

:

:

-

" "

:

:

.

:

:

:

!

:-

-

✎ :

✎ [:] ✎

:

. [:] ✎

:

-

.

" " :

:

:

عبدالله
عبدالله

:

!

: !

!

:

：“
”：“
”：“

：“
”：“

-

：“
”：“

：“
”：“

：“
”：“

：“

：“
”：“
”：“
”：“

：“
”：“
”：“

：“
”：“

：“
”：“

：“
”：“
”：“

：“
”：“

：“
”：“
”：“

：“
”：“

：“
”：“
”：“

：“
”：“

：“
”：“
”：“
”：“

：“
”：“
”：“

:" "

-

:

:

:

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:

:

:" "

:

-

:

:

"

"

:

:"

"

:"

:"

:

:

:

:

:"

"

:

"

"

:

:

:"

"

:"

"

:"

"

:"

"

:"

:"

-

-

-

:

:

" "

"

"

:

:

" " :
:

:

.

" " :
:

:

:

" "

.

:

"

"

:

" " : " " : " "

:

"

:

"

:

-

:

.

" " :
:

:

:

.

:

:

-

-

-

:

:

.

:

:

.

:

.

:

:

:

.

:"

:"

-

-

:

.

:

-

-

:

.

.

:

:

:

:

:

:

:

.

:

:

:

:

.

:"

:"

:"

:"

-

-

:

:

:

.

:

:"

:"

:

.

:

:

:"

:"

:

:"

:"

:

:

-

.

:

:

:

:"

:"

:"

:"

:"

:"

:"

:"

:"

:

:

:

:"

:"

-

.

.

" "

:

"

"

.

:

.

:

:"

"

:

"

"

:

:"

:"

-

.

:

:"

"

:

.

:

.

"

:

:

:

:

-

:

:

.

:

.

:"

"

:

:

"

"

:

.

:"

"

:

.

:"

"

.

:"

"

:"

"

.

:

:

:

:"

"

:" "

-

.

.

:

:

:" "

" "

" "

" "

" "

:" "

" "

:" "

:

:

ع

:

:

[:]

:

:

" "

" "

:

:

:

:

:

:

:

:

" "

" " " " "

:

:

:

:

" "

:"

:

:

:

.

:"

"

:"

"

"

"

.

:"

"

.

.

" "

" "

" "

:

:

:

:

:

"

"

:

:

" "

:

:

:"

"

:

:

-

:

:

"

:" "

:

:

" "

:

-

:

:

:

:" "

:" "

:" "

) :

" "

: (

:

-

:

:

:" "

:" "

:

·
·

:" "

·

:" "

·

:"

"

:"

"

·

:

"

"

:

:

·

:

"

"

·-

-

:

:

:

：

-

“ ”
“ ”
“ ”
“ ”

：

-

“ ”

“ ”
“ ”
“ ”
“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”
“ ”
“ ”
“ ”

：

-

“ ”
“ ”
“ ”

:

.

:

-

:

:" "

:" "

:

:" "

.

:

:

" " ,

" "

:

.

:

:

:

:

:

:

-

.

.

:

."

"

:

."

"

.

.

"

"

."

"

.

:

:

:

-

:

"

"

:

"

"

:

:

:

:

:

"

"

"

"

:

"

"

"

"

عَلَيْهِ

:

:

:

"

"

:

:

"

"

-

·
:

:

:

" " :
:
:
:" " : " "
:
:" "
:" "
:" "

: :

: :

: " " :

:" "

-

.

:

!

:

:

:

:

:

:

:

:

:

:

.

:

:

:

:

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

:"

":

-

:"

"

:"

"

:"

:"

.

:

:

:

-

:

:

" "

:" "

" "

" "

.

:

" "

:" "

:

:

.

:

:"

"

:" "

.

:"

"

:

:

:

.

:

:

:

:

:" "

:" "

" "

:" "

:" "

:

-

" "

:" "

:" "

:

:

:" "

:

:"

:"

：“ ”

：“ ”

：

：“ ”

：

：“ ”

：

：

：

：

：

：

：

— ：

：“ ”

：“ ”

“ ”

：“ ”

：

“ ”

：

：“ ”

：

。（

）

：

：

：

—

：

·
: " "
: :
: :
: :

: :
: :

:

:

-

:
:
:

:

:

-

.

:" "

" " " "

.

:"

:

:

.

" "

:

:

:

.

:

:

-

.

:

:

!

:

:

:

.

:

:

:

:

!

:

!

.

:

:

.

()

:

:

:

:

:

:

.

.

:

:

:

.

:"

"

:"

"

.

:"

"

.

:

:"

"

.

:

:"

"

.

:"

"

.

:"

"

.

:

-

: ()

： - - " " . : " " - " "

： " " " [:] " " " " " "

： - -

： - -

：

:

:

.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

:

:

:

:

:

.

-

-

.

:

.

:

-

:

.

:

"

"

:

.

:

:

:

.

:

:

:

:

.

:

"

:

()

.

:"

:"

:

: ()

:

:

:"

":

-

:"

:"

:"

:"

:"

:"

:"

:"

:

:

:

-

:

:"

:"

:"

:"

:"

:"

:"

:"

:

:"

:"

:"

-

-

-

:"

:"

-

:"

:"

— " "

" "

" "

" "

" "

" "

" " "

" "

" "

" "

" "

" "

" "

" "

" "

" "

" "

" "

" "

" "

" "

" "

" "

" "

" "

" " .

" "

:

" " .

" "

" "

: " "

" "

" "

:

:

-

:

:

!

:

:

:

✂ :

:

. [:] ✂

!

:

:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

:

:

" " " "

" " :

:

:

:

:

:

" " " " :

:

" " :

:

-

:

-

-

:

" "

:

" " :

-

:

:

:

:

:

:

:

-

:

:

" "

"

“ ”

-

“ ”

∴

∴

“ ”

“ ” “ ”

-

“ ”

“ ”

∴

：

：

：

：

：

：

：

：

：

：

：

“ ”

“ ”

—

：

：

“ ”

“ ”

：

：

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

：

：

：

:

:

:

:

-

-

:

" " " "

:

:

.

.

:

" " " " :

" " " "

:

:

:

" "

:

" "

:

.

:

.

:

"

"

.

" " " " " "

" " " "

:

:

.

" "

" "

:

:

:

:"

":

-

.

:-

-"

"

:"

"

:

:

"

"

:

:"

"

:

.

:

:

:

.

:

:

:

:

:

:

.

.

:

-

-

-

:

.

-

" "

" "

" " " "

:

.

" " " "

:

:

" " " "

:

-

" "

" "

" "

" "

:

" "

:

:

.

" "

"

"

-

:

“ ” “ ” “ ”

：

—

“ ” “ ” “ ” “ ”

“ ” “ ” “ ” “ ”

：

：

“ ” “ ”

“ ” “ ” “ ” “ ”

“ ” “ ” “ ” “ ”

“ ” “ ” “ ” “ ”

：

" "

.

:

:

وَعَلَىٰ

:

"

"

. [:]

" " " "

:

" "

:

:

"

"

.

:

-

:

:

:" "

:" "

" "

" "

:

:

" "

.

:" "

:" "

:

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:

:

:

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

-

:

:

-

:" "

:" "

:" "

.

:

:

-

.

:" "

.

:

:

" "

"

:"

" "

:"

:"

" "

:

:

-

.

" "

:" "

:

:

:

:

:

:

سید
علی
رضا

:

:

:"

:"

:

-

.
:
.

:" " :"

:

" " :

:" " :

:" "

" " " " " "

:

:

:

:

:

.

" "

:

:

:

-

" "

.

:

.

" "

:

.

" "

...

" "

.

:" "

:

:

" " " " :

" " " " " " :

:" "

[" "] :

.

" "

.

:

"

"

:

"

"

"

"

"

"

" "

:

:

"

"

:

-

"

"

:

"

"

:

"

"

:

.

"

"

:

"

"

-

"

"

.

"

"

:

:

:

- "

" :

:-

-

:" "

-

-

.

:" "

:" "

:" "

:"

:

:

!

:

:

:

:

:

.

:

:

.

:

:

:

:

.

"

"

:

:

:

: [:] > > :

:

-

:

:

:

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:" "

:

:" "

:

.

:

:

.

:" "

:

:

.

.
 .
 . " " . " "
 . : " "
 . " " " "
 :
 :
 :
 :
 :] : :
 : " " " " [:
 . " " " " "
 . " "
 . :
 -
 . : : " "
 : : :
 " : " "
 " " : " "
 : " "
 :
 :

" " :

:

" " :

.

" "

" "

.

" " :

" "

" "

:

" " " "

:

:

:

:

. [:]

.

.

:

" " :

" "

" " :

:

:

" "

:

:

. [:]

:

" " :

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

()

.

.

:"

"

:"

"

.

:

.

:

:

.

:

.

:

:

.

:

:

!

:

:

.

:

:

.

:

:

:

()

.

:

:

-

.

:

:

:

" "

.

:

:

:

" "

:

" "

.

:

:

-

:

-

:

.

:

:

.

.

:

-

.

:

.

:

.

:

.

:

"

"

"

"

:

!

!

:

:"

"

:"

"

:"

"

:

"

"

:"

"

:"

:"

-

:

.

.

:

"

"

:

"

"

:

"

"

"

"

"

.

:

-

:

"

"

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

"

"

"

"

"

"

:

!

:

•
•
•

:

•

:

•

•

:

•

•

•

•

•

•

•

•

•

:

•

•

-

:

:

:

:

====

" "

" "

:

!

· :

:

:

· :

:

·

:

:

:

·

:

!

:

-

-

:

·

·

-

:

：“” “：
：“” “：
：“” “：
：“” “：
：“” “：

：“” “
：“” “
：“” “
：“” “
：“” “

：“” “：
：“” “：

：“” “
：“” “
：“” “
：“” “

： ：

“ ”

. [:]

“ ”

. [:]

 ：

：“” “：

：“” “：

-

：“” “：

：“” “：

：

:
:

:

:" "

:

:

:

:" "

:

:

:" "

.

" "

:

:

:

" "

:

.

:

:

:

: :
: . " " :
:

:
:
:
-

: " " " " :
: " " :
:

:
-

" "

: " " :
:

: " "

: . :
: . :
: . :

: " " " " : : " "

: " " : :

" " " "

:
: " " :

-

: :

. : :
: :

:

:

"

" :

.

:

:

.

:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

:

:

.

:

"

" :

.

:

"

.

:

"

:

"

" :

:

:

:

:

:

.

:

:" " :

-

.

:" "

:

:

.

:

:

:

.

:

:

:" "

.

:

:" "

:

:

:

:

.

.

:

:

.

:

:

.

:" "

:"

:"

-

.

:

:

:

:

:

:

:

:

" "

" "

:

:

.....-

:

:

:

" "

" "

" "

“ ”

:

:

.

:

“ ”

“ ”

-

:

:

:

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

:

-

“ ”

“ ”

:

.

.

:

“ ”

“ ”

:

:

"

"

:
:
:

," "

: " "

," " "

- -

- -

:

:
:

:

," "

:

," "

," "

-

:

," "

:

," "

," "

:

" " .
:

:

-

" "

" " .
:

:

" "

.

" " " "

" "

" "

:

.

:" " : " " : " " : " " : " "

:

:" " : " " : " "

.

.

.

.

:" " : " "

:" " : " " : " " : " "

-

:

:

:

:" " : " "

:" " : " "

. [:]

:" " : " " : " "

:" " : " "

:" " : " " : " "

:" " : " " : " " : " "

:

“ ” “ ”

“ ” “ ”

-

“ ” “ ” “ ” “ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

-

“ ”

:

:" "

.

:" "

:" "

:" "

:" "

:

:" "

:" "

:

:

:

:

-

.

.

." "

:

.

:

."

":

"

":

" "

-

-

:

" "

"

"

:

:

" "

:

" "

:

:

:

-

:"

"

:

." "

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and activities. It emphasizes that this is crucial for ensuring transparency and accountability in the organization's operations.

2. The second part of the document outlines the various methods and tools used to collect and analyze data. It highlights the need for consistent and reliable data collection processes to support informed decision-making.

3. The third part of the document focuses on the role of technology in enhancing data management and analysis. It discusses how modern software solutions can streamline data collection, storage, and reporting, thereby improving efficiency and accuracy.

4. The fourth part of the document addresses the challenges associated with data management, such as data quality, security, and privacy. It provides strategies to mitigate these risks and ensure that data is used responsibly and ethically.

5. The fifth part of the document concludes by summarizing the key findings and recommendations. It stresses the importance of ongoing monitoring and evaluation to ensure that data management practices remain effective and aligned with the organization's goals.

:" "

:" "

:" "

:" "

:

:" "

:

:

:

-

:

:" "

:

:

:

:

:

:

:

:" "

-

:

:" "

:

:

:

" " :

:" "

:" "

:" "

-

:

:

:

:" "

:

:

:

-

" "

:" "

-

-

:-

-

“ ”

.

:

:

:

:

:

:

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

“ ”

:

:

:

:

:

:

.

:

:

.

" " "

" :

.

:

" "

:

" "

.

:

" "

" "

:

. [:] ✨

✨ :

: " "

: " " "

" :

:

"

.

" :

.

:

"

"

" :

:

" "

:

"

" "

" "

:" "

.

.

.

" "

:

:

.

.

" "

:

:

.

:

"

"

.

:

:

:

عبدالله
بن
عبدالمطلب

:"

:"

:"

:"

.

.

:

-

-

"

"

:

.

-

"

"

.

.

"

"

.

:

:

.

:"

"

:"

"

:

:

:" "

.

:" "

-

:" "

:

:

.

" " " " " " " "

:

" "

" "

:

" " :
" "

" "

.

:

:

:" "

-

:

:

:

:

:

:" "

-

:

.

:" "

:

[:]

⌘ :

:" "

:

" " " "

:

" "

“ ”

:

:

:

.

:

:

.

“ ”

“ ”

-

.

:

:

“ ”

”

:

“ ”

“ ”

:

“ ”

“ ”

“ ”

:

:

:

:

:

:

"

"

:

:

"

"

:

.

"

:

]

"

"

"

.

:

"

:

-

-

.

:

:

:

.

:

.

:

.

:

:

·
· " " : " " :
· : : : " " :
· : : : " " :

· " " : : :
· " " : : :

· " " : " " :
· : : : " " :

· -
· : :
· :

·
·

" "

·
· :
· :
· :

:

:

.

:

:

:

.

:

:

:

.

:

:

:

.

:

.

:

.

.